

1.- Gràcies per una pregunta que m'atribueix la possessió d'un secret per a escriure contes. La veritat és que si en tingués algun, totes les narracions em sortirien rodones. I no és pas així... Però hi ha la compensació que cada relat és una aventura fascinant, precisament en recerca d'algun secret meravellós.

2.- Hi pesa moltíssim l'esperit de servei a la llengua, amb la sort de poder-ho associar amb una forta vocació literària.

3.- Crec que deu provenir de les ganes d'expressar opinions, de no "quedar-se còmodament al marge". La història que ens ha tocat de viure convida -gairebé obliga- a comprometre's.

Vaig deixar de fer de ninotaire de resultes d'una guerra perduda. Durant els llargs anys d'exili em guanyava la vida amb una branca del dibuix diametralment oposada a l'humorisme gràfic. Es tractava d'una especialitat que no es presta a fer-hi gens de broma.

4.- Estic convençut que la realitat quotidiana intervé en tots els nostres pensaments i activitats. Però, a més, aquesta mateixa realitat conté uns elements fantàstics que molt sovint ens passen per alt. A mi m'atreu enormement provar de caçar-ne algun.

5.- He dit, en una ocasió anterior, que cadascú de nosaltres som -generalment- tal com ens veuen els altres. No podem ésser jutge i part, les autodefinicions pequen de partidistes. Ara: si pogués ésser d'alguna ajuda, diria que no m'acabo pas d'agradar. Si jo hagués estat el meu creador,

m'hauria fet diferent, carregat de detalls seductors, atractiu, amb una barreja de bona aparença, de simpatia i d'intel·ligència afuada d'aquelles que criden l'atenció. No ha estat així, i perquè es vegi com són les coses resulta que he acabat acceptant-me tal com sóc, amb una exemplar conformació.

6.- El meu pare era un convençut nacionalista i l'apassionava la literatura. Em va fer anar a l'Escola Catalana Mossèn Cinto, dirigida per un mestre excepcional, el senyor Josep Parunella, que em va ensenyar lliçons d'aquelles que són útils durant tota la vida.

7.- Jo crec que de cada llibre que es comença i et fa arribar fins al darrer full amb interès se n'aprenen coses. Suposo que els seus autors ens influeixen poc o molt, encara que no en tinguem una plena consciència. En el meu cas (ho he dit abans d'ara) sempre he temut que un autor que m'atregui em pot fer caure en un desig d'imitació que em semblaria treballar en va. Si es pot parlar d'un estil meu -cosa que m'afalagaria- desitjo cordialment que se la campi pel seu compte, encara que sigui a tot risc.

8.- A la meua edat, i si s'ha tingut la sort de veure créixer la família, és aquesta darrera la que omple molts lleures i pensaments. Però a part d'aquest tema transcendent, m'atreu la fotografia. I, més exactament, les màquines fotogràfiques, amb les quals jugo gairebé cada dia fins i tot sense necessitat de carregar-les, pel simple gust de tenir-les a les mans.

La lectura, i el vici de començar el dia amb més d'un diari damunt la taula, al costat del desdèjuni, em semblaria una lleugeresa qualificar-ho de "lleure". Forma part d'una manera d'ésser que imposa horaris i dedicacions.

La televisió també m'omple una part de la jornada. Potser quedaria més bé afirmant que no m'agrada, però m'he proposat d'ésser sincer.

DISC C-4 / CMA # / 101000002

9.- Francament, no tinc una resposta clara per a aquesta pregunta. Qui sap si es tracta d'una qüestió de sort... És evident que n'he tinguda amb el teatre, i molta menys amb el cinema. Pel que fa a la televisió ho ignoro, perquè no he tingut accés als índexs d'audiència. Tanmateix, la crítica m'ha tractat generosament, com en els casos de l'adaptació dels contes "Cosos de la Providència" i "Un estrany al jardí".

10.- Quan se'm demana de fer llistes d'aquesta mena sempre tinc por d'oblidar noms essencials. La memòria no ha estat mai el meu fort i actualment, amb això de la jubilació, s'ha pres la part de retir que l'hi correspon. A més, parlem de prop de seixanta anys enrera... Per no desairar, i sol·licitant indulgència prèvia, diré que del meu pas per Llotja recordo els professors Francesc Labarta, Enric Monjo, Fèlix Mestres, Àngel Ferrant, Josep Vidal, Rodríguez Codolà, Pérez-Dolz... N'hi ha algun altre que després, quan ja m'hagi fugit aquesta oportunitat que ara se'm brinda, se m'acudirà de cop i volta i m'omplirà de remordiments. Dels condeixebles, recordo especialment l'Antoni Clavé, en Mallol-Suazo, en Martí-Bas, en Salvador Ortiga, i oblidat momentàniament (per tot allò que he dit abans) alguns noms que sé que porto a dins. A l'Avel·lí Artís-Gener i a l'Enric Cluselles els tinc clavats al cor i, més que no pas la meua memòria, habiten i omplen la meua convivència.

De l'etapa al "Diari Mercantil", recordo en Josep Janés i Olivé, en Farran i Mayoral, l'Agustí Esclasans, en Sebastià Juan Arbó, en Tomàs Garcés... No fou exactament en 1930, sinó en 1932, però no crec que vingui d'un parell d'anys enrera. Fins a començaments de la guerra, l'any 1936, no vaig conèixer personalment escriptors importants que foren mestres i amics, com ara en Francesc Trabal, en Joan Oliver, l'Agustí Bartra, l'Anna Murià, en Xavier Benguerel, la Mercè Rodoreda... Però, és clar, aquest any 1936 ja queda fora d'una pregunta centrada en el 1930.

11.- Em trobo a l'edat de les relectures, quan entra l'afany de ratificar o rectificar la impressió rebuda dels diversos textos que ens han interessat al llarg de la vida. La resposta seria massa extensa per a l'espai del present qüestionari. Hi ha llibres que em van plaure quan era gairebé un nen, continuaren agradant-me de gran i en retornar-hi ara em proporcionen el mateix goig. En alguns casos més i tot. Suposo que es tracta d'una experiència molt generalitzada.

Quant a la literatura catalana, em passa que ja no puc llegir tot el que es publica, ni de bon tros. D'una banda em dol, perquè voldria conèixer-ho tot, però de l'altra és un fet reconfortant perquè vol dir que són molts els llibres editats en la nostra llengua. És un dels factors que reforcen el meu optimisme.

12.- Aquesta pregunta la vaig contestar una vegada, fa molt de temps i, és clar, ara no em puc desmentir. A part d'això deia una veritat que encara em dura: m'hauria agradat ésser el capità d'un gran transatlàntic. Afegia que, per desgràcia, no m'acompanyava la figura. Potser era perquè en imaginar la festa que sol donar el capità als passatgers, amb el ball protocolari que ja se sap, jo no hauria fet joc amb les senyores més boniques que rendien viatge. De tota manera, mai no m'hi he tirat cap pedra al fetge.

13.- Pel que fa a la música em falten els coneixements indispensables per opinar sense exposar-me a fer el ridícul. És clar que tinc unes preferències, però demano respectuosament que siguin considerades com a pertanyents a la meva intimitat.

De les meves preferències plàstiques n'he parlat sovint. Estic a l'aguait, encuriós i amb els ulls com unes taronges per veure com acaba tot plegat, però amb la tristesa de saber que no hi seré a temps de veure-ho.

14.- A Mèxic vaig viure-hi durant prop d'un quart de segle, o sigui que en tinc molts records. Un dels més vius és que ens va acollir amb una generositat extraordinària i ens va permetre de refer unes vides truncades per una guerra perduda. És un gran país, interessantíssim en molts aspectes.

15.- Mal m'estaria pronunciar-me en un o altre sentit, pels mateixos motius que he exposat en respondre la pregunta número 5. L'autor està assegut en un lloc de la sala, separat dels jutges que dicten sentència. Tot al més, demanaria al meu defensor que s'esforcés a trobar atenuants encaminats a la reducció de pena, en els casos adversos.

16.- Sempre dic que no puc donar consells a ningú perquè els necessito tots per a mi mateix i encara no m'arriben. Però algú podria creure que és una fugida d'estudi i no, no es tracta d'això. Potser es podria arreglar si en comptes de parlar de consells ens referíssim a opinions, partint de la base que han d'ésser d'aquelles qualificades de respectables. En aquest cas, diria als joves que comencen a escriure que s'assegurin ben bé de la seva vocació, perquè és un camí difícil i hauran de bregar molt. Però hi afegiria que per als escriptors catalans -i en català, naturalment- hi ha una enorme compensació, la de saber que contribueixen a la supervivència de la nostra llengua.

17.- Amb una gran esperança. Ens amenacen greus perills, encara som lluny d'allò que volem i haurem de lluitar i patir molt. Però fa anys, fins a sumar segles, que no havíem estat tan bé com ara. Si volem ésser ben objectius, hem de reconèixer que es poden fer moltes coses i que el sol fet de dedicar-nos a rondinar no ens eximeix de fer-les.

18.- Tinc setanta-set anys, i en aquesta edat el futur es veu d'un cop d'ull, tot i que no sigui possible d'endevinar-lo. Desitjo complir la part que em resta amb vida i salut per a tots

els meus, que el nostre país s'acosti tan com es pugui a la plena llibertat i que jo vagi fent, amb tendència a millorar. Això darrer és demanar molt, però no voldria perdre-m'ho per un excés de prudència.

Pere Calders

Octubre de 1989